

De slingerlus

We bedoelen met een slingerlus de bovenlus van de b,f,h,k,l waarbij na de opwaartse haal in de neerhaal een slinger zit. We hebben geleerd deze neerhaal in een rechte lijn te trekken.

Normale lus

Slingerlus

Waardoor verschijnt die slinger er dan in? Dat kan meerdere redenen hebben en komt op alle leeftijden voor. Ook maakt het een groot verschil in duiding of het soms, als tijdelijk verschijnsel of blijvend voorkomt. Is het een bewegings- of een vormverschijnsel? Ook dat heeft invloed op de duiding in relatie met de andere schriftkenmerken. Bij een bewegingsverschijnsel ontstaat de slinger in de neerhaal door een (tijdelijk) gebrek aan bewuste sturing. Bij het vormverschijnsel 'slingerlus' wordt de lus bewust zo geschreven; meestal uit esthetische overwegingen.

We komen de slingerlus tegen bij ons onderzoek naar verbondenheid in het handschrift van 200 basisschoolleerlingen. Daarop zijn we gaan tellen. Het resultaat zie je hieronder.

	Jongens	Meisjes
Groep 5	-	1
Groep 6	2	7
Groep 7	2	8
Groep 8	1	9
Totaal	5	25

De Olivier en de heur
op maandag bracht Olivier

Jongens, groep 6

1 Olivier en de heur
2 Op maandag bracht Olivier
3 zijn zwarte schoenen naar de schoenmaker.

Jongens, groep 7

De meisjeshandschriften (100) zijn beoordeeld aan de hand van drie niveaus van voorkomen van de slingerlus.

Niveau 1 = steeds; alle lusletters zijn een slingerlus

Niveau 2 = vaak; meer dan 2 à 3 x in het handschrift

Niveau 3 = soms; een enkele keer wordt de slingerlus gemaakt

Groep 5: 1 handschrift op niveau 2

Groep 6: 7 handschriften; waarvan 3 handschriften op 1 en 4 handschriften op 2

Groep 7: 8 handschriften; waarvan 3 handschriften op 1; 2 handschriften op 2; 3 handschriften op 3

Groep 8: 9 handschriften; waarvan 1 handschrift op 1; 4 handschriften op 2 en 4 handschriften op 3

Totaal komt de slingerlus bij 25 van de 100 leerlingen voor, dus bij 1 op de 4 meiden, oplopend naar schooljaar.

Slinger niet, zei de antwoorde de leeuw,
dat afvalt hier doet pijn aan mijn poten.
Olivier gaf de schoenen aan de leeuw.

Meisje, groep 6

- Groep 5: bij 1 van de 25 meisjeshandschriften
- Groep 6: bij 7 van de 25 meisjeshandschriften
- Groep 7: bij 8 van de 25 meisjeshandschriften
- Groep 8: bij 9 van de 25 meisjeshandschriften

Bromde de leeuw en liep weg. Hij de g. vroeg Olivier.
Ze leer, moegen, broede de leeuw. Ordinschoep kwam
de leeuw met de auto aomryden

Meisje, groep 6

Ook bij 'onze' basisschoolsamples kan de slingerlus als bewegings-, of vormkenmerk gemaakt zijn. De vraag blijft: waarom en/ of waardoor wordt de vorm al of niet expres veranderd? Vooral op de basisschool heb je hem net goed en wel geautomatiseerd en maak je nu al een andere beweging of vorm. De slingerlus kan ook een tijdelijk verschijnsel in een bepaalde groep zijn. Dat gaat vanzelf over. Wordt de leesbaarheid er te erg door beïnvloed, dan kan de leerkracht de leerling erop wijzen. Ziet de leerkracht de slingerlus als probeersel in een goed leesbaar handschrift, dan hoeft er niet meteen gecorrigeerd te worden.

Zien we de slingerlus in de bovenbouw als bewegingskenmerk, dan is dat een signaal om beter naar het kind te kijken. Is het moe, hangerig of... en daar gaat dit verhaal over: wijst het op de beginnende puberteit? In dat geval gaat het vanzelf over, maar de leerkracht kan dan wel opletten of de leerling niet teveel aan kracht verliest en zijn of haar correctie van het geschrevene begripvol doen. Ook kan hij zijn vermoeden naar ouders uitspreken, zodat die ook weten welke fase zich al aandient. Al is het maar om het kind tijdig op de komende veranderingen te wijzen.

Als het een prepuberteitsverschijnsel is, klopt dat met het feit, dat de puberteit eerder inzet dan zo'n 50 jaar geleden. In onze pilot al bij 28% van de meiden in groep 6; dat wil zeggen in de leeftijd van 9-10 jaar!

Van het ene meisje in groep 5 – uit het bovenstaande overzicht – weten we de leeftijd niet. Of ze is vroeg, óf ze is eens blijven zitten.

Het je wel een rijbewijs? vroeg Olivier.
Het geen dome vragen en stap in, bromde
de leeuw, en hij reed zig op over de straat de
stad uit, de berg op. Daar stapten ze al blij uit.

Meisje, groep 7

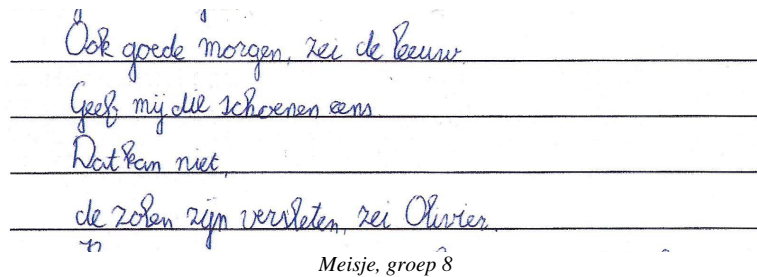
In de grafologie wordt de slingerlus genoemd als getordeerde letter, verbuiging, knaklus en vervormde bovenletter. Het meest in relatie met volwassen schrift, waardoor we die duiding niet kunnen projecteren op kinderschrift.

De slingerlus als bewegingskenmerk in de bovenbouw van de basisschool. We zien een lijn met een slinger erin verschijnen, die als rechte neerhaal aangeleerd is. De neerhalen zijn de ruggengraat van een handschrift.

Symbolisch gezien kan de leerling zijn rug minder goed rechten; staat wankeler. De neerhaal gaat meer zoekend, als het ware met een omweg naar beneden. Dat is met een veranderend lijf geen wonder. Het maakt je onzeker en je voelt je slungeliger. Toch blijf je wel je best doen om gewoon te functioneren.

De prepuberteitsslingerlus is golvend. De rest van het schrift is wel geautomatiseerd, maar in de lange neerhaal wordt soms de controle over de spieren in het veranderende lijf minder.

Zien we een knaklus, met een hoek/punt (houterig) in de neerhaal van de bovenlus, dan is het eerder uit motorisch onvermogen, wat ook aan de rest van het schrift te zien zal zijn.

In de loop der tijd hebben deskundigen er het volgende over gezegd:

J. Crépieux-Jamin (ABC de la Graphologie, 1950, p. 647-653))

In het gedraaide schrift worden de rechtsgaande streken bochtig/slinks, aldus de schrijfdidactiek, en de buigingen van de lussen zijn overdreven, soms zelfs tot misvorming toe. Dit teken, dat we het eerst in 1923 hebben aangetoond, wordt veroorzaakt door verstoring van de zenuwen of de bloedsomloop, al naar gelang het slechts het gevolg is van een toestand van duidelijke zwakte, van algemene aard, tijdelijk of duurzaam.

In de fase van de puberteit, bijvoorbeeld, doen zich herhaaldelijk hartkwalen voor, omdat in een tijdsverloop van korte duur, ongeveer 15 maanden, het hart bijna tweemaal zoveel volume krijgt. Vandaar de bekende stoornis onder de naam pseudohypertrofe harttoename. Het gedraaide schrift brengt de toename bijzonder goed aan het licht en ze verdwijnt meestal na de puberteit.

De draaiing komt voor bij gevoelige en nerveuze mensen tijdens emoties en bij vermoeidheid; dat is waarom ze zich veel vaker voordoet in de kinderjaren, wanneer het organisme wordt overbelast door de groei. Elke draaiing is een teken van gebrek aan coördinatie en vermoeidheid; ze uit zich als een meer of minder uitgesproken voorval, in de gevallen waarbij de endocriene geslachtsklier geen enkele rol speelt.

Lotte Schelenz in "Pädagogische Graphologie" (1958, p. 261): "Bij opvallende knakken (Umknickungen) in de bovenlengte (h, l, b, k) kan men, voor het geval het kind veel en onrustig droomt, tot een kenmerkende angsthouding van het kind (verband met Fehlschaltung) besluiten: bij juist, begrijpend reageren op het kind verdwijnen de grafische tekens snel, en tegelijkertijd verliest het kind zijn angsthouding".

Heinrich Pfanne (Lehrbuch der Graphologie, 1961, p. 359)

Het gaat om verbuigingen van de strek die eigenlijk recht moet zijn, vooral neerhalen, die gekromd zijn en zo van hun eenvoudige, onopvallende en bescheiden karakter worden ontdaan. Menigmaal – vooral in de schriften van jeugdigen – is het slechts een gril of modekwestie.

De innerlijke houding, die zich in de neerhalen toont, is niet rechtlijnig, maar heeft een breuk, een knak, heeft onder iets geleden, heeft iets niet soepel kunnen verwerken, is beschadigd, heeft aan zekerheid en natuurlijkheid ingeboet, moet zich wenden en keren, om überhaupt de situatie nog machtig te kunnen worden. In elk geval is dus op vitale basis iets niet in orde.

Bij schriften van jeugdige personen vaak een onbelangrijke modekwestie. Bij schriften met mislukte esthetische neigingen vaak slechts: ijdelheid, tegen elke prijs willen opvallen, smakeloosheid.

Ursula Avé-Lallemant schrijft in "Graphologie des Jugendlichen", Band I (1970, p. 129): "Met verbuigingen worden aanzetten tot schriftvervorming of zelfs in krasse gevallen gerealiseerde vervormingen bedoeld. Ze komen vooral dan voor, wanneer een vorm nog licht wordt nagestreefd, wanneer de vorm dus nog niet geheel genivelleerd is. De dynamiek van de strek, de biopsychische spankracht dus, neemt af, de nagestreefde vorm wordt niet meer bereikt. Verbuingen geven kennelijk een verwijzing naar vormgevingszwakte.

Verbuingen vinden bij beide geslachten eerst in een langzaam opklimmende mate van uitdrukking en toenemend aantal plaats, later in beide opzichten teruglopend. Daarbij laten de jongensschriften een uitdrukkingpiek in het 14^e, de meisjes in het 16^e levensjaar zien, bij reeds afnemende frequentie en – bij de meisjes – al eerder van teruglopende uitdrukking. De schriften van jongens vertonen nogmaals een kwantitatieve toename met 16 jaar; met 19 jaar is er nogmaals een duidelijke toename van de mate van uitdrukking. De oorzaken van 'verbuingen' kunnen velerlei zijn, aangezien ze zowel met strekverslapping alsook met een normaal-dynamische strek verbonden kunnen zijn, in het laatste geval bijv. veroorzaakt door nerveuze vervormingen". (Op p. 124 staan verbuingen in het overzicht vermeld onder de categorie onrust/rusteloosheid!)

Magdalene Heermann (Schreibbewegungstherapie, 1977)

Op p. 28 worden Strichverbiegingen als een van de symptomen van gestoord eigenritme genoemd.

Jack Chandu in “Handboek der grafologie en grafotherapie” (1978, p. 92) staat: Knikkingen, die zowel bij convex- als concaafvormen (resp. kromme en holle rug) kunnen voorkomen, moeten worden opgevat als iemand die het hoofd laat hangen (bij de bovenzona) of “iemand die met knikkende knieën loopt” (bij de onderzone).

Ursula Avé-Lallemant in “Pubertätskrise und Handschrift” (1983, p. 15): Vervormde bovenlengten zijn in de puberteit bijzonder opvallend. Vaak zijn ze opgeblazen, verder bovenaan dekselvormig afgevlakt of naar links c.q. rechts weggebogen. De nadruk beantwoordt aan de drang naar kennis en ervaring reeds op kleinkindleeftijd (Grosskindalter); de verbuiging is een reactie op de imaginaire bovengrens van de regel. Links- en rechtstendenties blijken, wanneer de bobbel, zoals men die kan noemen, wordt weggebogen. De interpretatie: overijverige ontvankelijkheid, vaak ook gemaniëreed.

Haenen-van der Hout spreekt in “Handschrift als signaal” (1983, p. 55) over ‘verbuigingen aan de letters’ (en verwijst naar Graphologie des Jugendlichen I, van Avé-Lallemant, 1970, p. 129).

Haenen: Vanaf het 11e jaar treden er verbuigingen of versieringen aan de letters op, waarbij soms de leesbare vorm verloren kan raken. Het weerspiegelt de grote onzekerheid van het kind, het weet niet waar het ‘t zoeken moet om zich veilig te voelen. Het zoekt dan zijn verweer in de vorm van opvallend, overdreven en sterk wisselend gedrag. Dit schrift toont meestal een adynamische streek. Bij jongens ligt het maximum op 14-jarige leeftijd (67%). Bij meisjes op 18 jaar (44%).

Daarna neemt het aantal verbuigingen weer af.

Mevr. C. Haenen-van der Hout duidde de verbuiging zo:

De persoon heeft idealen of dromen maar hij kan deze niet in het dagelijkse leven waarmaken.

De persoon laat daar niets van zien aan de buitenwereld, immers in de normzone (ook middenzone genoemd; de zone van de letters a,c,e,i,m,n,o,r,s,u,v,w,x en z) is de gewone helling gebruikt.

Maar...het is duidelijk dat de persoon wel met zichzelf in conflict hiermee is.

T.M. Halbertsma & J. Klementsich in „Compendium Grafologie“ (1996, p. 33) spreken in de paragraaf ‘vorm van de streek’ over ‘verdraaid’ (écriture tordue). Als illustratie dient ‘verschrikkelijke’. Als kenmerk geldt: bocht in de neerhaal van de lusletters. Heeft te maken met aspect ‘richting’.

Uitleg combinatoir:

- tordue: geknikt: hormoonstoornis

- tordue achterover: angst voor de toekomst, geremd, afwerend, voorzichtig

- tordue voorover: sentimenteel, buien van verdriet, wil zich handhaven (Haenen)

Bij de uitleg worden 13 duidingen vermeld, o.a. puberale, onberekenbare reactie.

Robert Bollschweiler in “Het handschrift van kinderen en jongeren” (2005, 1^e druk 1993, p. 35) zegt over streekverbuigingen/-ontsporingen: Verstoord gevoel van eigenwaarde, ik-zwakke, onzekerheid, geremdheid, minderwaardigheidscomplex, aanpassingsproblemen.

Samenvattend:

De slingerlus in de bovenbouw van de basisschool kan een signaal voor leerkracht en ouder zijn, dat de prepuberteit is aangebroken. Daardoor kan er tijdig en adequaat op ingespeeld worden. Zolang de leesbaarheid en verzorging van het handschrift ruim voldoende zijn, moeten we niet teveel op de vorm ervan hameren. Zie het als een ontwikkelingsverschijnsel.

Handschriftonderzoek: mevr. A. Leisink, dhr. D. Schermer, mevr. A. C. M. Schoemaker – Ytsma

Bronnenonderzoek: dhr. D. Schermer

Samenstelling: mevr. A. C. M. Schoemaker – Ytsma

September 2011